

ritus contrahat matrimonium cum uxore, contrahi ab eo domicilium in loco uxoris: unde merito eos carpit Narbona in dict. l. 20. glo. 2. num. 178. qui argumentum hoc diffusè prosequitur.

- 15 • Insuper vicinitas, & domicilium acquiruntur per sententiam, ut observat Bart. in rep. l. placet 5. num. 47. C. de sacrosan. per text. in l. quotiescumque, C. de Decurionibus. Item, & ex eo, quod aliquis stipendiariam militiam in aliquo loco exerceat, ut in l. municeps 23. ff. ad municipalem, ibi: Miles domicilium habere videtur, ubi meret: ubi Gl. in verbo, meret. docet Bart. in l. 1. num. 14. ff. eod. tit. Joan. de Plat. in dict. l. cives, num. 2. Felinus in d. c. dilectus filius 2. num. 2. versic. Secunda conclusio, de rescriptis, Burgos de Paz in l. 3. Tauri, concl. 3. num. 409. d. l. 32. tit. 2. par. 3. ibi: La quarta, es por razon de cavalleria, ca el Cavallero que recibe soldada, è bien fecho del señor ante el juzgador de aquella tierra le pueden fazer demanda do vive, por razon de merecimiento de su cavalleria: dict. l. 2. tit. 24. part. 4. ibi: La quarta por cavalleria. Quinimo tales milites, non solum tanquam vicini pascuis publicis simpliciter, & prout alij ceteri vicini poriuntur, verum uberiori commodo perfrui debent, ex doctrina Collectarij in cap. ad questiones, num. 5. de rerum permutatione, quem refert Gregor. Lopez in l. 9. tit. 28. part. 3. verbo, como a los ricos: cuius tamen opinio merito reprehenditur per Covarr. cap. 27. num. 4. & Burgos de Paz in d. l. 3. num. 488. Collectarius enim absque autoritate loquitur, & text. in l. Imperatores, ff. de servitutibus rusticor. predior. quem pro sua opinione adducit, & in quo nititur, nihil probat.

- 18 Et ex hac militia stipendiaria, quæ vicinitatem, & domicilium producit, inferitur, idem procedere in Advocatis, ex ratione text. in l. Advocati 14. C. de Advocatis diversorum iudiciorum, docet Fontanella de pactis nuptialibus, clausula 3. glossa 3. num. 16. & in Doctoribus, seu Magistris docentibus in aliqua civitate: Reputantur enim vicini, & forenses pro eo tempore, quo Præceptorum munus subeunt, ex Bartolo in l. 1. num. 18. C. de Senatoribus, libr. 12. & in dicta l. municipes, §. miles, ff. ad municipalem, ubi Alexand. in eius additione, Burgos de Paz ubi supra, num. 410. Quod tamen procedit abs-

que controversia in Advocatis, vel Doctoribus, qui publica stipendia consequuntur, vel si sunt publicè deputati, & constituti, ut tradit Parisius consilio 53. num. 90. cum sequentibus, lib. 3. & alij, quos refert Burgos de Paz ubi proximè, num. 426. quod notanter advertit Narbona, ubi supra, ex num. 194.

Sed quoad nostrum pascui usum, de quo contenditur; ille dicitur vicinus, qui pro tali in civitate, villa, seu oppido fuerit receptus, & ibi habitaverit, ut subeat onera vicini; ut in l. 1. ff. ad municipalem, ibi: Recepti in civitate, ubi Bart. num. 16. Lucas de Penna in dict. l. cives, Boërius dec. 260. num. 13. Angelus per textum ibi in Authentico, quibus modis naturales efficiantur sui, Burgos de Paz in dict. l. 3. Tauri, prima parte, num. 367. Ignatius del Villar ubi supra, 7. respons. quarta parte, à num. 1. Thuscus litera C. conclusione 264. numer. 18. & conclusione 265. num. 6. & 7. & conclusione 276. Azevedo in l. 4. verbo, vezinos, tit. 6. libr. 3. Recopilat. & in l. 1. tit. 1. libr. 6. num. 51. Barbosa in l. exigere dotem 65. numer. 39. ff. de iudiciis, Maceratensis variarum resolutionum lib. 2. resolutione 42. per totam; & hoc solet communiter dici: dar carta de vezin-

dad. In pluribus tamen locis, & civitatibus illustribus, efficitur quis vicinus, vel civis, etsi expressim receptus non sit: dum tamen in eis habitet, & cæterorum vicinorum oneribus expositus sit; quod receptionis loco habetur: argumento text. in l. 2. §. concessisse, ff. ad municipalem, juncta l. qui paritur, ff. mandati, observat Gomez de Leon decif. 20. Et quando tacitè videatur suscepta, & contracta vicinitas: ultra supra relatos, Consule Mascardum, concl. 534. volum. 1. de probat. Menoch. latissime lib. 2. de arbitrar. casu 86. per totum, & de vicinitatis, & civilitatis commodis, ac privilegiis videndus est Cumanus cons. 177. Alex. consil. 32. incipit, Visa concessione, libro 5.

Et quamvis ad hoc, ut quis vicinus, seu civis alicujus loci dicatur, regulariter non sit necessarium, quod simul in loco habitet, ut probat text. in dict. l. cives, C. de incolis, Alexand. cons. 157. libr. 2. Boërius decif. 260. n. 10. Afflicti decif. 384. Capicius decif. 162. num. 16. pro quibus facit

de

de jure Regio, text. in l. 17. tit. 2. libr. 7. Ordinament. ibi: donde fuere vezino, ò morador, perpena illa dictione, ò, quæ ponitur inter diversa, l. si is qui, in principio, ff. de rebus dubiis, l. ille, aut ille, ff. de verborum significatione, & in l. 8. tit. 2. libr. 7. Recopilat. ibi: Alos naturales dellas, que sean vezinos, y moradores, ex natura illius dictionis, y: quæ etiam ponitur inter diversa, ut communiter notatur in rubri. C. de juris & facti ignorantia: tamen quoad usum pascui, de quo agimus, non sufficit sola vicinitas, sed necessaria est simul habitatio, ut in l. 9. tit. 28. par. 3. ibi: Ca todo ome que fuere y morador, &c. & ibi: Mas los que fuesen moradores en otro lugar, no pueden usar: docet expresse Avend. de exequend. mandat. cap. 4. num. 24. quia illud verbum, moradores, præcisè de habitantibus in loco intelligendum est, ut in l. 26. tit. 31. part. 3. l. 12. & 15. dict. tit. 28. ead. partita, quibus, & aliis pluribus, hanc sententiam amplectitur Burgos de Paz in dict. l. 3. Tauri, num. 388.

- 22 Est tamen sciendum, quod licet quis videatur habitare in loco, multifariam explicetur, ut per Afflicti decif. 384. ubi ejus Additionat. Thusc. concl. 274. litera C. n. 32. & litera D. concl. 596. & alios infra referendos; Tamen in proposito, ut quis potius pascuis publicis, ille dicitur verè, & propriè habitare in loco, qui majore anni parte habitat; ut in l. cum de lanionis, §. Sabinus, ff. de fundo instructo, ibi: Et omnia que in eo solita sunt esse, quæque ibi majore parte anni morabantur, & qui in eum, manendi causa, recipere se, consueverunt: & de jure Regio: est text. expressus in l. 8. tit. 27. libr. 9. Recopil. ibi: Salvo sien tal lugar morare, y tuviere vezindad, y casa poblada la mayor parte del año. docet Glos. in l. 1. verbo, maneat, & ibi Bart. ff. de liber. agnoscend. & in l. 1. §. habitare ff. de his qui deiecerunt, vel effuderunt, Glos. in Clement. causa, verbo, communiter, de electione, Paulus de Castro in l. 2. C. de jurisd. omnium judic. Bald. in l. si quis ad declinandam, versic. nunc breviter, Cod. de Episcopis, & Clericis Jacobus de Butrio, & Salycerus in l. cum filias, ff. si certam petatur.

- 24 Nec sufficit, quod quis ibi sit rara, vel momentanea habitatione: nam

verbum, habitare, est frequentativum; & ideo non de momentanea, sed de perpetua, & stabili habitatione, est intelligendum, secundum Baldum cons. 61. vol. 1. & in authent. habitata, versic. quinto nota, C. ne filius pro patre, prosequitur Ignatius del Villar, dicto respons. 7. 5. parte, n. 8.

Nec interest, quod quis abfuerit per aliquod tempus, cum tamen animum redeundi habuerit: non enim singula momenta habitationem faciunt, sed animus residendi; ut in l. si quis ita legaverit 8. ff. de conditionibus, & demonstrationibus: Stephanus Bertrandus cons. 75. vol. 2. incipit: Quis dicitur propriè habitare, Grammaticus dec. 87. Boërius d. dec. 260. n. 33. Mandosius in additionibus ad Romanum cons. 264. Gironda de privilegiis, g. 1. n. 18. Narbona ubi supra, n. 16. Sylva responforum, ubi proximè, à num. 8. qui prosequuntur, quid in hoc puncto de Scholaribus dicendum sit, qui causa studiorum cum familia in loco habitant: & de exule ad tempus, & de famulis Dominorum, & de vicinis adoptivis, & aliis in proposito: quos consule, & vide.

Sed & illud in summa perpendere est necessarium, ut fere resolutionem omnium questionum in proposito contingentium comprehendere valeas; quod, ut quis verus, & proprius habitator alicujus loci habeatur, præcipuè in illo est inspiciendus animus; qui est potissimus acquisitionis domicilij modus, ita ut eo deficiente nullatenus quis poterit dici vicinus, vel habitator; ut probat Glossa, verbo, latrem, in d. l. cives, C. de incolis, lib. 10. Baldus consil. 313. incipit, Præfati, l. 4. Salcedo in additionibus ad Bernardum Diaz, c. 54. n. 27. versic. quæ communis opinio, Barbosa in d. l. heres absens, §. fin. num. 112. & facit text. in d. l. si quis ita legaverit 8. ff. de conditionibus, & demonstrat. ibi: Quia non omne momentum exigendum sit, ut cum liberis sit; sed & si eam mentem, & id propositum habeat, ne filium à semet dimittat: docet Bertrandus consil. 57. incipit, Dicitur propriè habitare, vol. 2. & cons. 167. vol. 3. Guillelmus Benedictus in repetitione c. Raynuius, verbo, domum, num. 37. cum seq. de testamentis, & conducit text. in l. non interest. 25. ff. de capitis, & postliminio reversis, ibi: Nec enim satis est corpore, quem revertisse, si mente alienus

B 3

est: & in d. l. civis, ibi: Vbi rursus non sit discessurus.

- 29 Unde, qui habet domum cum familia sua in aliquo loco, & si ipse per aliquod tempus ab ea abfuerit, habitator utique dicitur, ut in l. 1. §. domum, ff. de liberis agnoscendis, & in l. 2. §. habitare, ff. de his qui deiecerunt, vel effuderunt, & in l. cum antiquitas, C. de usufructu, docet Bald. conf. 234. num. 1. lib. 1. ubi ait, quod statutum loquens de habitatore in civitate, intelligitur etiam de illo, qui habitat per alium: docent Afflicti decis. 40. & plures relati à Gironda, de privileg. à n. 34. & facit text. in l. si verò, in principio, ff. de his, qui deiecerunt, vel effuderunt, Bart. conf. 42. lib. 1. n. 4. Card. Tuscus præfationum conclusionum, litera H, concl. 7. n. 10. & facit text. in l. cum scimus, §. si. C. de agricolis, & censitis, lib. 11, ibi: Satis acerbum nobis videtur domino præjudicari colonorum absentia, qui in rure nati, & postea absentes, per suos patres, vel fratres, vel cognatos agriculturam peragebant: cum enim pars quodammodo corporis ejus, per cognationem in fundo remanebat, non videtur nec abesse, &c. Boërius decis. 272. num. 2. ibi: Interpretati fuerunt civis esse, qui starent ad civitatem per majorem partem anni, vel etiam absentes, in qua habent fratres, sorores, vel cognatos supportantes onera civium: prosequitur Bald. in conf. 198. lib. 2. Ursil. ad Afflicti. decisione 384. num. 4. Gironda ubi proximè, n. 34.
- 30 Et licet, familia, verbum, sit corpus plura sub se comprehendens, ut in l. pronuntiatio, §. familia, ff. de verborum significatione, l. adiles 25. §. familia, & in l. quod si nolit 31. §. idem Padius, ff. de adilitio aditio, & in l. 1. §. familia, ff. de publicanis, & veftigalibus, & in l. 2. §. familia, ff. de vi bonorum raptorum, de quo latè per Fontanellam de pactis nuptialibus, clausula 4. gloss. 10. part. 2. num. 68. Stephanum Gratianum decis. 10. num. 9. & disceptationum Forens. c. 340. num. 16. & de jure nostro Regio, est text. in l. 6. tit. 33. part. 7. ibi: Ca familia dicha es aquella en que viven mas de dos omes al mandamiento del señor, è dende en adelante, è no seria faxia à suso. Et inde, qui habet unicum tantum famulum in domo, non videatur per eum habitare, cum familiam non habeat, ut in l. deestatio 40. §. unicus, ff. de verb. signis, ibi:

Unicus servus familia appellatione non continetur, nec duo quidem familiam faciunt. Per quem textum observat Alciatus conf. 163. tom. 5. dominum, qui in aliquo loco cum uno, vel duobus famulis habitat, non dici verum habitatorem, nec habitare cum familia: quem sequitur Hippolytus de Bonacosa, in tractat. de famulis, q. 154. Tamen hoc procedit, & erit intelligendum, si alibi uxorem, filius, & alios de familia sua habuerit; ex adductis à Gironda de privileg. n. 36. Cæterum si quis extra illum unicum famulum, vel duos, per quos, & cum quibus habitat in aliquo loco, non habeat in alio domum, vel majorem familiam; utique habitator dicitur iste talis in illo loco, in quo per unum, vel duos famulos habitat, & domum habet, cum nihil amplius in familia sit; ut in l. 1. §. familia, vers. proinde, ff. de publicanis, & veftigalibus, docet Baldus in l. jubemus, §. si autem, in fine, C. ad Trebellianum, Albertus Brunus in tractatu statutorum, in verbo, Familia, quos sequitur Rebuffus in dict. §. unicus, vers. unde sit data, Narboni ubi supr. n. 111. cum seq.

Quibus illud annecto, quòd licet quis pluribus in locis possit vicinitatem, & domicilium habere, ut in l. assumptio 6. §. jurisprudentibus, & in l. si quis 7. ff. ad municipalem, cum aliis, quorum meminit Burgos de Paz in d. l. 3. Taur. num. 518. Gironda de Gabbellis, num. 24. Gratianus disceptatione 623. num. 24. Riccius in praxi fori Ecclesiastici, decis. 305. Narbona ubi supr. num. 23. & num. 58. & num. 211. & num. 226. tamen cum ad hoc, ut quis pascuis publicis utatur, non sufficiat sola vicinitas de per se, sed sit necessaria habitatio in loco, cujus sunt pascua, & quod hæc fiat in majore parte anni; non poterit potiri pascuis tanquam vicinus, & habitator, nisi in uno loco, in quo majorem partem anni habitaverit; ut rectè advertit Gratianus d. disceptatione 623. num. 25. ibi: Sic etiam potest quis esse civis plurium civitatum; nemo autem potest eodem tempore, & continuè habitare in duobus locis. comprobatur Menoch. conf. 1129. num. 54. & seqq.

Præterea ex eadem ratione illud venit necessariò dicendum, habentem vicinitatem, in aliquo oppido, domum, prædia,

CAPUT V.

Utrum oppida teneantur necessario recipere vicinos noviter aliunde venientes? & an possint eos gravare, ut per aliquod tempus vicinitatem retineant, nec ab oppido discedant?

SUMMARIUM.

- 1 Vicinos noviter venientes admittere, an teneatur oppidum quodlibet? proponitur questio, & in Curia Regia fuit anceps reputata.
 - 2 Questionis hujus (nempe quod oppidum teneatur recipere vicinos de novo venientes) affirmativa pars argumentis comprobanda præmittitur.
 - 3 Publica jura, & que Reipublicæ expediunt derogari non debent.
 - 4 Reipublicæ interest, civilibus, & vicinis quamlibet civitatem, seu villam, repleri, & ampliari.
 - 5 Expenditur pro hac parte affirmativa, text. in l. nihil, ff. ad municipalem.
 - 6 Vicinos, & civis non admittere, iniquum, & contra rationem reputatur.
 - 7 Vicinitatem denegare, ex avaritia, & ambitione procedit.
 - 8 Vicinos, & civis quosdam admittere, & alios reprobare, videtur esse monopolium.
 - 9 Vicinos non admittere, jure reprobat, & speciem servitutis continere videtur.
 - 10 Expenditur pro affirmativa parte hujus questionis, text. in l. 1. tit. 9. libr. 7. novæ Recopilat.
 - 11 Proponitur argumentum contrariæ opinionis, nempe quod possit denegari vicinitas.
 - 12 Respondetur, & satisficit huic argumento.
 - 13 Intelligitur doctrina Baldi, in cap. 1. colum. fin. de forma fidelit. in ususibus feudorum.
 - 14 Vicinus, seu civis, de novo veniens, & admissus, non potest gravari pacto, seu fidejussione adstringi, ut vicinitatem conservet, & in oppido necessario maneat: nec sub tali pretextu ei vicinitas differri, aut denegari potest.
 - 15 Expenditur pro hac opinione, text. in dict.
- prædia, aliæque immobilia, cum tamen ibi non habitet, pascuo tui non posse. Quod tamen limitatur, quoad animalia talium prædiorum cultura defervientia, istis enim pascua illius oppidi conceduntur, & si dominus in eo non habitet; ut in l. 2. C. de pascuis publicis, & in l. 4. tit. 11. lib. 5. Ordinationi (quæ est l. 12. tit. 7. lib. 7. novæ Recopilat.) ibi: Salvo solamente con los dichos bueyes, y bestias de aradas, con que labran en los tales lugares los herederos, y vezinos, y moradores en ellos, ó otro por ellos: & ita in hac Regali Cancellaria decisum fuisse, tradit Burgos de Paz in d. l. 3. Taur. num. 391. quem sequitur Azevedo in d. l. 12. n. 2.
- 36 Et an viduæ, quoad usum, & emolumentum pascuorum, vicinæ reputentur? deducere poteris ex textu in l. filij 22. §. vidua, ff. ad municipalem, & ex his, quæ tradit Bart. in l. Imperatores, §. item rescripserunt, ff. eodem, & facit text. in authent. de nuptiis, §. soluto, & in l. ult. C. de bonis matern. ubi expressè advertunt Bart. & Salycet. quod mulier mortuo marito adhuc dicitur durare in matrimonio, observat Bart. in l. de emancipatis, C. de legitimis heredibus, & in l. fin. C. de verbor. signific. ubi quòd mortuo viro, dicitur de familia mariti, & in l. ultim. C. de privileg. schol. lib. 12. ubi quod retinet adhuc forum, & omnia privilegia, & immunitates viri mortui; Alex. & Decius in l. cum quadam puella, ff. de jurisdic. omn. jud. Socinus loquens de privilegio fori, conf. 12. Quoniam in præsentiarum, colum. 6. vers. & non solum, & consil. 36. Rectè & maturè, colum. 1. in fin. vol. 1. Bald. in l. fin. C. de fideicom. & consil. 459. Quidam, volum. 1. Angelus consil. 142. Super primo, Philippus Corneus consil. 111. Licet videatur; in princip. Guido Papæ questione 379. Rolandus à Valle consil. 14. n. 46. & consil. 15. num. 11. Petrus Surdus decis. 61. numer. 6. Tiberius Decianus respons. 33. num. 6. volum. 1. Et ex nostris plura in proposito cumulant Aviles in cap. prætorum, in proemio, nu. 18. cum sequentibus, Burgos de Paz in proemio legum Tauri, num. 6. Joan. Garcia de Nobilit. gl. 1. §. 1. ex num. 44. Dom. D. Pichardus, vir in utraque schola approbatissimus, & Magister communis, in explicatione legis, ingenuæ, 3. & legis Edicimus, 7. C. de muliegalis, lib. 11. num. 55.